

VANTAA

Varhaiskasvatussuunnitelma Hämeenkylässä toimintayksikkö

Opetuslautakunta 25.11.2013

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat	1
2.1	Arvolähtökohdat	1
2.2	Kasvattajuus ja lapsikäsitys.....	2
2.2.1	Kasvattajuus.....	2
2.2.2	Lapsikäsitys	2
2.3	Hyvinvointityö	3
3	Lasten puheenvuoro.....	3
4	Yhteistyö perheiden kanssa.....	4
5	Työ lasten parissa	5
5.1	Kieli vuorovaikutuksen perustana.....	5
5.2	Lasten oma yhteisö ja kulttuuri.....	6
5.3	Päivän kulku ja omatoimisuus	8
5.4	Lasten leikki	8
5.5	Oppimistoimintojen organisointi.....	9
5.5.1	Lasten osallistaminen ja pienryhmätoiminta.....	9
5.5.2	Liikunta.....	10
5.5.3	Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen	11
5.6	Moninaisuus varhaiskasvatuksessa.....	12
5.6.1	Kasvun ja oppimisen tuki.....	12
5.6.2	Monikulttuurisuuden kohtaaminen	13
5.6.3	Uskonto- ja katsomuskasvatus.....	13
5.7	Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys.....	14
5.8	Varhaiskasvatuksen toimintamuodot	15
5.8.1	Esiopetuksen järjestäminen	15
5.8.2	Oppilashuolto.....	16
5.8.3	6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen.....	17
5.8.4	Perhepäivähoidon järjestäminen.....	17
6	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi.....	18
7	Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö.....	19
8	Lopuksi.....	20

1 Johdanto

Tämän varhaiskasvatussuunnitelman olemme tehneet toimintayksikkömme henkilöstölle työtä ohjaavaksi asiakirjaksi sekä kuvaamaan perheille ja muille tahoille varhaiskasvatustyötämme.

Päiväkotimme on valmistunut v.1984 viihtyisälle ja rauhalliselle pientaloalueelle. Päiväkoti yhdessä alueen koulun, kirkon, kirjaston ja neuvolan kanssa muodostaa oman kyläyhteisönsä. Päiväkotia ympäröivät metsät, pelot, puistot ja Lammaslammen ketoalueet, mitkä tekevät alueesta luonnonläheisen ja idyllisen.

Päiväkodissamme on neljä ryhmää. Sisarusryhmiä ovat Inkiväärit ja Mintut, joissa lapset ovat 1-4-vuotiaita. Paprikoilla ovat n. 5-vuotiaat lapset ja Pippureiden ryhmässä esiopetusikäiset. Päiväkodilla on kaksi piha-alueutta; toisen jakavat sisarusryhmät, toisen Paprikat ja Pippurit. Päiväkotimme yhteyteen kuuluvat lisäksi v.1990 perustettu ryhmäperhepäiväkoti Poppeli sekä alueen kunnallinen ja yksityinen perhepäivähoito.

Olemme painottaneet toiminnassamme v. 1994 lähtien pienryhmätoimintaa, jossa lapset ja kasvattajat yhteistoiminnallisesti rakentavat arkea ja yhdessäoloa. Juhlat ovat myös yksi keskeinen osa toimintaamme. Haluamme ottaa lapset mukaan juhlien suunnitteluun ja valmisteluun. Juhlissamme, joista monet ovat jo saavuttaneet pitkän perinteen, näkyy riemu, musisointi ja yhdessä tekemisen ilo. Lisäksi toimintamme erityispiirteitä ovat tiivis ja pitkä yhteistyö Tuomelan koulun ja Hämeenkylässä kirkon kanssa. Säännölliset luonto- ja metsäretket ovat tärkeä osa toimintaamme.

2 Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvolähtökohdat

INNOVATIIVISUUS

Työyksikössämme on toimiva ja vahva keskustelukulttuuri. Ratkaisemme ongelmatilanteet yhdessä toisiamme tukien. Halu kokeilla ja uudistua sekä leikkimielisyys näkyvät meillä luovuutena niin arjessa kuin juhlassa. Arvioimme yhdessä menneitä toimintaa ja sen pohjalta kehitämme tulevaa toimintaa. Toimintamme lähtökohdaksi ovat lapsiryhmä ja sieltä nousevat lasten tarpeet. Lapset ovat osallisina toiminnassa ja arjen toiminat sisältävät paljon oppimista. Jaamme tämän arvokkaan tiedon arjen merkityksestä vanhempien kanssa.

KESTÄVÄ KEHITYS

Olemme nostaneet hyvät tavat yhdeksi oppimisen osa-alueeksi. Kierrätys on otettu osaksi arkea ja kasvattaja toimii tässä lapsille esimerkkinä. Hyödynnämme toiminnassamme lahjoituksena saatua materiaalia kuten paperia, leikkivälineitä, huonekaluja jne. Metsäretket ovat jo pitkään olleet osana ryhmien toimintaa lisäten samalla lasten kotiseututuntemusta. Lisäksi luonto ja ympäristö näkyvät erilaisina projekteina ryhmien toiminnassa.

YHTEISÖLLISYYS

Olemme Hämeenkyllän alueen ainoa päiväkotikoti ja siksi kokoamme luontevasti alueen lapsiperheet päiväkotiyhteisöömme. Hämeenkyllän yhteisöön kuuluvat lisäksi Hämeenkyllän kirkko, Tuomelan koulu ja Pähkinärinteen kirjasto ja neuvola, joiden kanssa meillä on pitkä yhteistyöhistoria. Huomioimme lasten ja perheiden yksilöllisyyden ja erityisyyden. Pitkä yhteinen historia perheiden ja henkilöstön kesken näkyy luottamuksellisena kasvatuskumppanuutena, oman ja toistemme työn arvostamisena sekä yhteisenä näkemyksenä varhaiskasvatuksesta.

VISIO

Päiväkodillamme on pitkä ja vahva kulttuuriperinne sekä ryhmien toimintakulttuuri, jotka haluamme säilyttää ja siirtää eteenpäin niitä kehittäen.

TOIMINTA-AJATUKSEMME

Toiminnassa huomioimme lapsen kehitystason ja yksilölliset tarpeet. Lapsi saa harjoitella ja opetella erilaisia asioita sekä vuorovaikutustaitoja kannustava kasvattaja sekä tuttu pienryhmä rinnallaan. Lapsi on osallisena toimintamme suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Yhdessä lasten vanhempien kanssa tuemme lapsen kasvua, kehittymistä ja oppimista huomioiden vanhempien ensisijaisen kasvatusvastuun.

*Juuri tänään on hyvä päivä lapselle.
Hyvistä päivistä muodostuu hyviä viikkoja, hyviä kuukausia ja hyviä vuosia.
(Petteri Mikkola)*

2.2 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

2.2.1 Kasvattajuus

Päiväkodissamme on lasta ja perheitä kunnioittava sekä lapsen kasvun ja oppimisen edistämiseen sitoutunut henkilökunta. Herkkyys reagoida lasten ja perheiden tarpeisiin ja toiveisiin on meistä hyvän yhteistyön edellytys. Haluamme että lapset ja perheet kokevat tulleet kuulluksi. Empatia, innostus sekä johdonmukaisuus ohjaavat työtämme. Positiivinen, joustava ja tasa-arvoinen ilmapiiri luovat lapsille ja perheille turvallisen varhaiskasvatusajan päiväkodissamme. Haluamme kehittää toimintaamme ja kokeilla rohkeasti uusia toimintamuotoja. Oman työn ja lapsiryhmän jatkuva arviointi on osa työmme kehittämistä. Huumori ja leikkisyys tuovat työhömmme lämpöä, läheisyyttä ja yhteisöllisyyttä.

2.2.2 Lapsikäsitys

Kaikki lapset ovat arvokkaita ja lapsuus on ihmisiän tärkeintä aikaa. Tämä ajatus on työmme lähtökohta. Lasten hyvinvoinnin ja turvallisuuden takaaminen on tärkein tehtävämme. Hoiva, hellyys ja kiireetön aito läsnäolo kuvaavat työtapaamme. Lapsen persoonallisuuden arvostaminen, kykyjen vahvistaminen ja positiivinen kannustaminen vahvistavat lapsen itsetuntoa ja itseluottamusta. Suhtaudumme lapsiin tasa-arvoisesti, emmekä ryhmittele lapsia sukupuolen mukaan. Lapsikeskeisesti huomioimme lapset erilaisina ja eri-ikäisinä oppijoina sekä mahdollisimman paljon oman ja yhteisen toimintansa toteuttajina. Lapset kehittyvät ja oppivat huimaa vauhtia. Haluamme antaa lapsille eväitä tutkia ja oppia uutta herättelemällä heidän uteliaisuuttaan sekä tarjoamalla heille mahdollisuuksia kehittymiseen toiminta- ja oppimisympäristöä muokkaamalla.

2.3 Hyvinvointityö

Tärkein tehtävämme päivähoidossa on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Tämä hyvinvointityö kuuluu koko päiväkotimme henkilöstölle. Hyvinvointityö on läsnä aina kaikissa, arjen pienissäkin hetkissä. Olemme tietoisesti rakentaneet arjen, toiminnan ja pienryhmyöskentelyn sellaisiksi, että ne tukevat hyvinvointityötä. Yhteisöllisyys, toisistamme välittäminen ja huolehtiminen, positiivisuus ja yhdessä tekeminen ovat pohjana meidän kaikkien kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.

3 Lasten puheenvuoro

Päiväkodissamme lapsi saa vaikuttaa omaan arkeensa ja olla mukana itseään koskevissa päätöksissä. Haluamme, että lapsi kokee, että hänen mielipiteensä ovat tärkeitä ja niihin suhtaudutaan mielenkiinnolla. Lapsen tunne omasta osallisuudesta lisääntyy, kun arvostamme hänen ajatuksiaan ja tekemisiään; lapsi tuntee olevansa tärkeä ja tasavertainen ryhmän jäsen.

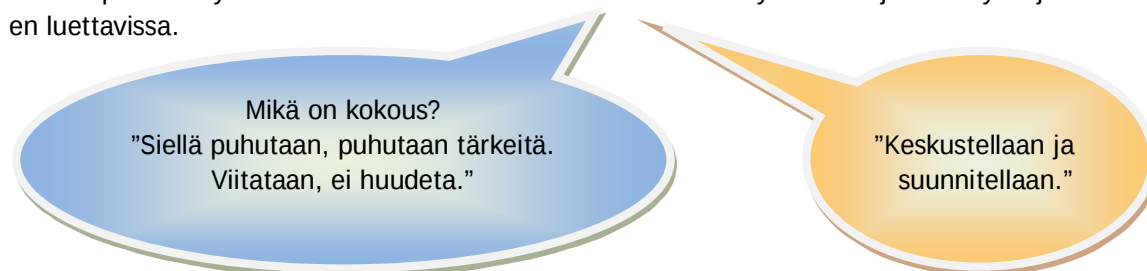
Lasten ideat ja mielenkiinnonkohteet vaikuttavat arjessamme paljon. Käsiteltävät teemat ja aiheet leikkeihin nousevat lasten kiinnostuksen kohteista. Jokaisessa ryhmässä käytössä oleva leikkitalu mahdollistaa lapselle mieleisen leikin valinnan useasta vaihtoehdosta. Leikki- ja oppimisympäristön suunnittelussa ja rakentamisessa lapset ovat myös aktiivisesti mukana.

Lapsen kuuleminen on toiminnassa koko ajan mukana. Tärkeää on, että vuorovaikutus on lasta kunnioittavaa ja ilmapiiri kuunteleva. Huomioimme lasta yksilöllisesti ja elämme mukana hänelle tärkeissä tapahtumissa; syntymäpäivien vietto ja niihin valmistautuminen on iso osa toimintaamme.

Lasta ja hänen toiveitaan huomioimme kaikissa ryhmissä myös erityisin tavoin. Mintuilla lapset valitaan vuorollaan Viikon Vekaraksi ja Inkivääreillä Satusiin Sankariksi. Paprikat tekevät syntymäpäivähaastattelun, Pippureilla jokainen lapsi saa olla vuorollaan Viikon Valtias ja Poppelissa syntymäpäiväsankari saa tuoda kotoa pelejä ja leikkivälineitä sekä saa suunnitella ryhmälle mieluista toimintaa. Myös perheet osallistetaan mukaan; he tuovat kotoa valokuvia ja osallistuvat pienempien lasten haastatteluun.

Päiväkotimme vanhimmat lapset (5-6v.) kokoontuvat viikoittain omissa ryhmissä Lasten kokoukseen. Kokouksessa lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa omaan ja ryhmän toimintaan. He voivat esittää toiveita tulevasta toiminnasta ja antaa palautetta; mikä on ollut kivaa tai mikä ei ole tuntunut mukavalta. Kokouksissa opitaan kuuntelemaan toisia ja ilmaisemaan omia ajatuksia. Yhdessä myös ratkaistaan arkipäivän ongelmia ja tehdään sopimuksia yhteisistä asioista. Lasten kokouksessa käsitellyt asiat kirjaamme ylös ja ne ovat vanhempien luettavissa.

4 Yhteistyö perheiden kanssa

Haluamme päiväkodissamme luoda avoimet ja luottamukselliset suhteet lasten vanhempien (huoltajien) kanssa. Kunnioitamme perheiden kasvatustyötä ja toivomme, että vanhemmat arvostavat myös meidän työtämme. Me päiväkodin kasvattajat yhdessä vanhempien kanssa tuemme lasten kasvua, kehitystä ja oppimista. Näin vanhempien ja päiväkodin kasvattajien erilainen asiantuntemus ja tietämys yhdistyvät lapsen tasapainoisen kehityksen parhaaksi. Pidämme tärkeänä molempien osapuolten tasa-arvoista vuorovaikutusta. Haluamme myös tarjota uusia näkökulmia ja ratkaisuja perheiden erilaisiin kasvatuspulmiin. Korostamme kuitenkin sitä, että vanhemmat ovat lastensa parhaita asiantuntijoita.

Mielestämme vanhempien tulee saada osallistua mahdollisimman paljon lastensa päiväkodissa tapahtuvaan varhaiskasvatukseen sekä sen suunnitteluun ja arviointiin. Ennen päivähoidon alkua kutsumme perheen tutustumaan päiväkotimme; esittelemme päiväkodin tilat ja kerromme toiminnastamme. Lisäksi käymme lapsi kotioissa -keskustelun. Siinä saamme arvokasta tietoa lapselle tärkeistä asioista, mikä taas helpottaa lapsen siirtymistä kotihoidosta päivähoitoon. Toivomme, että vanhemmat varaavat aikaa yhdessä lapsen kanssa päiväkotiin tutustumiseen ensimmäisten päivien tai viikkojen aikana.

Jokaiselle lapselle laadimme varhaiskasvatussuunnitelman yhdessä vanhempien kanssa. Sen tavoitteena on varmistaa lapselle henkilökohtainen oppimissuunnitelma sekä ohjata ja kehittää kasvattajien pedagogista työtä sekä tukea vanhempia kasvatustehtävässä. Lapsen varhaiskasvatuksen suunnitelmaa arvioidaan säännöllisesti vuosittain, tarpeen vaatiessa useamminkin.

Jokainen ryhmä järjestää vanhempainillan toimintakauden alussa. Niissä perheet tutustuvat toisiinsa ja saavat tietoa ryhmän toiminnasta, lapsista ja tavoitteista. Pidämme tärkeänä päivittäistä tiedonvaihtoa vanhempien kanssa. Lisäksi yhteydenpitoon kuuluvat puhelinkeskustelut, kirjalliset viestit, sähköpostiviestit ja esiopetuksessa reissuvihkot. Välitämme vanhemmille tietoa ryhmien toiminnasta syys- ja kevätterveisten, tapahtumakalenterien ja ajankohtaisten tiedotteiden muodossa sähköpostitse.

Kutsumme perheet joulu- ja kevätjuhliimme, joita on lasten kanssa suunniteltu ja valmisteltu. Mintut ja Inki-väärit kutsuvat ystävänpäivänä isovanhemmat juhlimaan päiväkotiin. Toimintakauden aikana vietämme erilaisia teemapäiviä, joihin perheet osallistuvat omalla panoksellaan. Kaikissa ryhmissä jokaisella lapsella on oma viikko, jolloin hän esittyy toisille. Näihin viikkoihin perheet tuovat kotoa valokuvia ja kirjoittavat yhdessä lapsen kanssa tarinoita lapsen elämästä.

Päiväkotivuosina me kasvattajat ja vanhemmat tuemme yhdessä lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Tarjoamme hänelle turvallisen ja rikkaan kasvuympäristön. Esiopetuksiässä rohkaisemme, kannustamme ja tuemme lasta siirtymään koulumaailmaan.

Näin totesi eräs perhe kirjallisessa palautteessaan toiminnastamme:

5 Työ lasten parissa

5.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

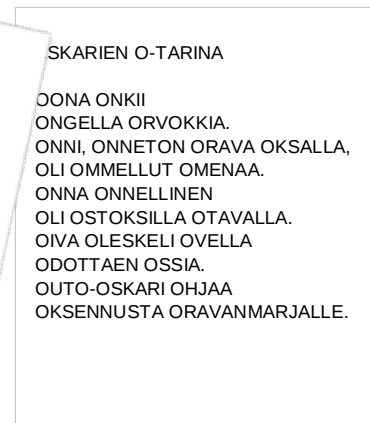
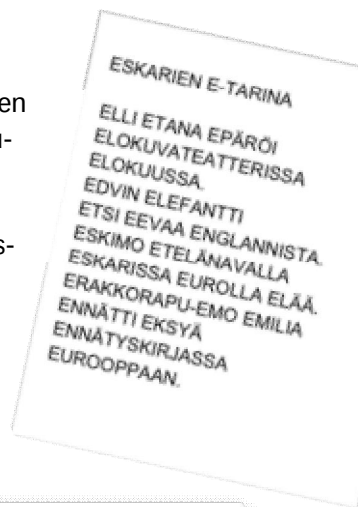
Läheinen ja rikas vuorovaikutus muiden ihmisten kanssa on se ravinto, jota lapsen puhe tarvitsee kehittyäkseen. Kun vastaanotamme lapsen ja hänen vanhempansa aamulla, luomme myönteisen vuorovaikutushetken ja hyvän aloituksen päiväkotipäivälle.

Lapsi tarvitsee kieltä toiminnassaan. Kieli kehittyy leikkimisen, liikkumisen, tutkimisen sekä taiteellisen kokeamisen ja ilmaisemisen myötä. Lapsi käyttää kieltä ajattelun ja ilmaisun välineenä. Kasvattaja tukee lapsen kielen oppimista ja mallittaa lapselle kieltä. Sanattomalla vuorovaikutuksella on myös tärkeä merkitys kommunikoinnissa. Sanoitamme ja kuvitamme toimintaamme lapsen tajuisesti. Tarvittaessa käytämme apuna tukiviittomia.

Päivän aikana on paljon pienryhmätoimintaa, jossa lapset voivat harjoitella kielellisiä vuorovaikutustaitojaan. Pienryhmässä on jokaisella parempi mahdollisuus tulla kuulluksi ja niissä syntyy antoisia ja kehittäviä keskusteluhetkiä.

Perushoitotilanteet ovat eräs tärkeimmistä kielen kehityksen ja vuorovaikutustaitojen oppimistilanteista; hyödynnämme näitä tilanteita päivittäin. Perushoitotilanteissa keskustelemme, nimeämme asioita sekä laulemme ja loruillemme lasten kanssa.

Kirjojen tutkiminen ja niiden lukeminen on olennainen osa jokaista päiväämme. Pienten lasten kanssa nimeämme kirjan kuvia ja luemme pieniä tarinoita kuvia katsellen. Isommat lapset jaksavat seurata ja kuunnella jo pitempiä kertomuksia. Lasten kanssa käymme säännöllisesti kirjastossa lainaamassa kirjoja. Kirjaston kirjastoraala on tullut tutuksi Pippureille ja Paprikoille. Myös runot, lorut ja riimit kuuluvat päiväämme. Esiopetusryhmässä lapset keksivät jo itse omia loruja ja tarinoita.

Sisarusryhmissä kaikilla lapsilla on oma logomerkki, joka alkaa samalla kirjaimella kuin lapsen oma nimi. Nämä merkit ovat esillä lasten oppimisympäristössä auttaen lapsia hahmottamaan erilaisia asioita toiminnassa. Isojen ryhmissä on esillä pelkästään kirjoitetut lasten nimet. Lapset oppivat vähitellen tunnistamaan oman nimensä sekä kaverien nimen.

Poppelin lasten logomerkkeinä ovat värilliset muodot: kolmio, ympyrä, neliö, suorakaide, sydän, tähti ja kukka, joiden keskellä on lapsen nimi. Muoto ja väri vaihtelevat niin, että jokaisella lapsella on oma erilainen merkkinsä.

Tämä kuvien, värien ja nimien esittäminen lasten omista merkeistä herättelee heidän kiinnostustaan ja innostustaan lukemisen oppimiseen.

Kielen kehitystä vahvistavat myös vertaisryhmät. Sisarusryhmissä kokoontuvat 4-vuotiaiden Nestori- ja 3-vuotiaiden Kopteri-kerhot. Näille tuokioille on suunniteltu lasten kehityksen ja ikätasoon sopivaa toimintaa.

Olemme kehittäneet käytäntöjä, joissa lasten osallistuminen ja vaikutusmahdollisuudet lisääntyvät. Tilanteita, joissa lapset vuorollaan pääsevät esille ovat mm. apulaistehtävät, viikonvekara/valtiat, Satusiin Sankari, syntymäpäiväsankari yms. Paprikoiden ja Pippurien ryhmissä pidetään lastenkokouksia, joissa lapset arvioivat kulunutta viikkoa, sopivat yhteisistä säännöistä ja suunnittelevat tulevaa toimintaa.

Leikin merkitys on tärkeä puheen ja vuorovaikutuksen kehittymiselle. Kun havainnoimme lasten leikkiä, saamme tärkeää tietoa lasten kielenkehityksestä ja vuorovaikutustaidoista.

Myös musiikin ja liikunnan avulla tuemme lasten puheenkehitystä.

5.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Lapsi kotiloissa -keskustelussa vanhemmat kertovat lapsestaan, kulttuuristaan, perheen tavoista ja toiveista. Toiminnan suunnittelussa pyrimme huomioimaan näitä toiveita, sekä tarvittaessa eriyttämään toimintaa eri kulttuuritaustaisille lapsille.

Päiväkodissämme toimivat pien- sekä vertaisryhmät. Turvallisten kasvattajan seurassa lapsi saa kokemuksia ryhmänsä toimintatavoista. Hän ohjaa lapsia toimimaan erilaisissa ryhmissä sekä tukee lapsia heidän keskinäisissä vuorovaikutustilanteissaan ja huolehtii, että kaikki pääsevät osallisiksi ryhmänsä toiminnasta. Päiväkotimme ryhmät olemme muodostaneet lasten iän mukaan. Siksi lasten päiväkotielämään kuuluu siirtyminen isompien lasten ryhmään. Jokainen lapsi pääsee tutustumaan tulevaan uuteen ryhmäänsä ja sen toimintaan. Lapsi vie mukanaan valokuvansa ja ottaa näin paikkansa tulevasta ryhmästään.

Päiväkodissämme on omat perinteet, jotka toistuvat vuodenaikojen mukaan. Juhlat ja yhteiset tapahtumat ovat merkittävässä asemassa toiminnassamme ja monilla niistä on jo pitkä historia. Olemme ottaneet juhlat osaksi arkea. Itsenäisyyspäivän juhla, Lapsen päivä, sisarusryhmien Ystävänpäivä isovanhempien kanssa, pääsiäistapahtuma, ryhmien omat joulujuhlat sekä koko talon yhteinen kevätjuhla, jossa eskarit saavat ruusun ja todistuksen, ovat esimerkkejä perinteisistä juhlistamme. Musiikki on tärkeässä osassa juhlistamme.

Itsenäisyyspäiväjuhlan valmistelun aloitamme lasten kanssa jo monta viikkoa ennen varsinaista juhlaa. Esiopetusryhmässä lapset valitsevat joukostaan päiväkodin presidenttiehdokkaat. Vaalityö julisteineen ja kiertueineen tutustuttaa kaikki päiväkodin lapset presidenttiehdokkasiin. Äänestyspäivänä kaikki päiväkodin lapset käyvät vaaliuurnilla äänestämässä omaa presidenttiehdokastaan. Eskarit toimivat vaalivirkailijoina ja auttavat päiväkodin pienimpiä lapsia äänestystilanteessa. Eskarit myös toimivat ääntenlaskijoina. Jännitys huipentuu kun koko päiväkotikokous kokoontuu saliin kuulemaan äänestyksen tuloksen.

Jokainen lapsi saa presidentiltä kutsun Itsenäisyyspäivän juhlaan. Päiväkodin presidentti puolisoineen ja adjutantteineen vastaanottaa juhla-avain kättelyin. Maljat kohotetaan, Maamme-laulu lauletaan, presidentti pitää puheen ja kertoo sääntämisestä poikkeuslaista ja aloittaa tanssin puolisonsa kanssa. Kun kaikki ovat saaneet osallistua tanssiin, voidaan vaihtaa vaipaammalle ja on vuorossa juhlien "jatkot" nykymusiikin tahdittamana.

5.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Päiväkodissämme lapsen päivä muodostuu arkeen liittyvistä tilanteista, jotka ovat selkeän, mutta tarvittaessa joustavan päivärutmin perusta. Arjen ja toiminnan toistuvat kotoiset rutiinit ovat lapselle tärkeitä. Lapsen päivään kuuluvat leikki, ruokailut, lepoaika, ulkoilu, arjen pienet työtehtävät ja ohjatut toimintatuokiot. Arjen olemme rakentaneet sellaiseksi, että se osallistaa lapsia ja sen rutiinit jo sinällään sisältävät paljon lapsen omaa toimintaa ja oppimista. Kasvattajan kannustavassa ja positiivisessa ohjauksessa sekä kavereiden mallin ja avun ansiosta, lapset oppivat omatoimisiksi ja itsenäisiksi.

5.4 Lasten leikki

Leikki on lapsen luontainen tapa oppia. Leikin avulla lapsi tutustuu ympäristöönsä sekä opettelee uusia asioita. Päivähoidossa ja esiopetuksessa leikki on merkittävin oppimisen väline ja leikki kuuluu oleellisena osana jokaiseen päiväkotipäivään. Havainnoimme ja ohjaamme leikin kulkua sekä annamme tarvittaessa ideoita leikin etenemiseen; leikki onkin oiva apuväline monien sisältöjen opettamisessa ja opittujen asioiden varmentamisessa ja harjoittelussa.

Leikki tuottaa lapselle mielihyvää. Leikin teemat ovat yhteydessä lapsen omiin kokemuksiin. Leikkiessään lapsi elää ja kokee erilaisia tunnetiloja esim. iloa, surua ja pelkoja. Leikki kehittää puhetta, sosiaalisia taitoja, vuorovaikutustaitoja, motorisiteettia, ongelmanratkaisua, luovuutta ja keskittymiskykyä.

Meidän kasvattajien tehtävänä on järjestää leikille mahdollisimman monipuolinen leikkiympäristö, jossa huomioimme lasten mielenkiinnon kohteet. Leikki edellyttää leikkirauhan turvaamisen, sopivan leikkipaikan, riittävän leikkiajan, monipuoliset leikkivälineet ja kasvattajan ohjausta leikin etenemisessä.

Muuntelemme päiväkodissa ryhmien tiloja lasten ja leikkien tarpeisiin. Leikkialueena hyödynnämme päiväkodin pihan lisäksi lähimetsiä ja -ympäristöämme. Käytössämme on sekä pysyvää että vaihtuvaa leikkivälineistöä. Leikkivälineet ovat lasten korkeudella ja saatavilla.

Päiväkotimme jokaisessa ryhmässä on käytössä leikkitalu, jonka avulla lapset voivat valita leikkipaikan, -kaverit ja -välineet. Leikkitalu ohjaa lapsia omatoimisuuteen ja tekemään itsenäisiä päätöksiä. Lapsella on mahdollisuus valita leikkinsä useista vaihtoehtoista. Toisaalta, jos oma mieluinen leikki-

paikka on jo varattu, lapsi oppii sietämään pettymyksiä ja joustamaan suunnitelmistaan. Leikin vaihto onnistuu hyvin leikkitaulun avulla, koska koko ryhmän leikkitalanne ja vapaat leikkipaikat ovat nähtävissä leikkitaululla. Lapset ottavat vastuun oman leikkipaikkansa välineistä, järjestämisestä ja siivouksesta. Leikkitaluu turvaa leikki- ja työskentelyrauhan, koska kaikilla on tiedossa leikkitalat ja rajat. Lisäksi leikkiryhmät pysyvät pieninä ja toimivina, koska leikkitaulussa määritellään leikkijöiden lukumäärä. Leikkitaulun käyttö auttaa ryhmän kasvattajia havainnoimaan ja tukemaan lasten leikkiä. Se on myös työkalu, joka monipuolistaa lasten leikkejä ja kaveripiiriä.

5.5 Oppimistoimintojen organisointi

5.5.1 Lasten osallistaminen ja pienryhmätoiminta

Toimintamme lähtökohtana on arjen asioiden harjoittelu, yhdessä toimiminen ja lapsen osallistaminen. Lapset opettelevat yhdessä kasvattajan kanssa huolehtimaan ja suunnittelemaan arkeen liittyviä asioita sekä huomaamaan vastuunsa itseään koskeissa asioissa. Toiminnassa korostamme omatoimisuutta ja toistojen merkitystä sekä oivaltamisen tärkeyttä. Kyseenalaistamme asioita sekä vältämme rinnastuksia ja vastauksia oikein-väärin tai hyvä-huono. Kannustamme lasta itse yrittämään ja tekemään asioita, emme toimi hänen puolestaan. Vähitellen itseluottamus, omatoimisuus ja vastuullisuus lisääntyvät.

Yhdessä toimimisen avulla lapset oppivat huomaamaan ryhmään kuulumisen ja yhteishengen tärkeyden. Lasten kanssa yhdessä opetamme käsittelemään vuorovaikutustilanteita. Luomme kannustavan ja toisia huomioivan ilmapiirin auttamalla ja ohjaamalla lapsia tasapuoliseen ja rauhalliseen ristiriitatilanteiden selvittelyyn. Omalla esimerkillä, kuuntelemalla ja keskustelemalla sekä sovittamalla autamme lapsia huomaamaan, että vaikeatkin asiat voidaan selvittää.

Lapset ovat mukana tiedonkulussa. Ryhmissä on esillä kalenteri/viikko-ohjelma. Siinä toiminnat on esitetty kuvin ja tekstein, joten lapset voivat itse seurata kalenteria ja palata siihen viikon aikana. Toivomme myös, että kaikki vanhemmat itse aktiivisesti seuraavat kalenteria/viikko-ohjelmaa. Eskareille annamme vastuuta toimia myös itse tiedonvälittäjinä päiväkodin ja kodin välillä.

Annamme lapselle lisää vastuuta taitojen karttuessa. He opettelevat huolehtimaan omista ja yhteisistä tavaroista. Lapset toimivat erilaisissa apulaisten tehtävissä, esim. ruoka- ja ulkovarastoapulaisina. He opettelevat ottamaan vastuuta erilaisten tehtävien hoitamisesta ja osallistuvat työtehtäviin.

Päiväkotimme ryhmissä lapset ovat jaettu pienryhmiin. Ryhmät ovat pysyviä, kasvattajien valitsemia ja heterogeenisiä. Niissä on 5-6 lasta. Lapset keksivät ryhmälensä nimen ja valitsevat piirtämistään logoista sopivimman. Pienryhmän toiminta perustuu sosiaalisten taitojen harjoitteluun. Lisäksi pienryhmässä lapsen on yksilönä helpompaa harjoitella ja oppia uusia asioita. Pienryhmissä lapset auttavat toisiaan ja oppivat toisiltaan. Kaverilta kysytään neuvoa ja autetaan ystävää. Jokaisen panos on tärkeä. Ryhmän annetaan itse ratkaista ongelmatilanteita mahdollisimman pitkälle itsenäisesti. Kasvattajan rooli pienryhmätoiminnassa on tarkkailla ja tukea, sekä kannustaa ryhmän ja yksilöiden toimintaa. Lapset mm. ruokailevat ja käyvät kirjastossa omilla pienryhmissään. Pienryhmissä huomioidaan jokaisen ryhmään kuuluvan lapsen syntymäpäivät. Yhdessä valmistellaan juhlaa mm. tekemällä sankarille kortti.

Lisäksi pienryhmät suunnittelevat koko ryhmälle laulu- ja jumppahetkiä. Toisinaan pienryhmät erikoistuvat omiin teemoihinsa ja työskentelyyn. Silloin lapsia kiinnostavaa tietoa haetaan yhdessä kasvattajan kanssa. Opettelemme yhdessä löytämään tiedonlähteitä ja saamaan lisää tietoa asiantuntijoilta. Teema- tai projektityöskentelyn päätteeksi pienryhmät jakavat tietonsa toisille pienryhmille ts. lapset opettavat toinen toisiaan. Inkiväärien ja Minttujen sisarusryhmissä pienryhmien lisäksi toimivat vertaisryhmät. Lapset on jaettu kolmeen ryhmään iän mukaan; 1-2-vuotiaat Kasperit, 3-vuotiaat Kopterit ja 4-vuotiaat Nestorit. Ryhmät koontuvat viikoittain yhteisen teeman äärellä. Vertaisryhmä antaa lapselle mahdollisuuden toimia ikäistensä seurassa toisiltaan oppien.

Leikkitiloissa ja -välineissä on huomioitu lasten ikä ja kehitystaso. Muuntelemme ryhmien tiloja leikkien ja toimintojen tarpeisiin. Monipuolisella leikki- ja oppimisympäristöllä on oleellinen merkitys leikin kehittymiselle. Sijoitamme tiloihin monipuolista, haasteellista, leikkimiseen, tutkimiseen ja oppimiseen innostavaa materiaalia. Käytössä on sekä pysyvää että vaihtuvaa materiaalia. Leikki- ja oppimisvälineistö on lasten korkeudella ja saatavilla. Olemme sopineet lasten kanssa yhdessä välineiden säilytyspaikat ja harjoittelemme välineiden laittamista omille paikoilleen. Leikkialueena hyödynnämme pihamme lisäksi lähimetsiä ja vihreää ympäristöämme.

5.5.2 Liikunta

Liikuntakasvatuksemme on lapsilähtöistä, monipuolista ja tavoitteellista. Se tukee lapsen kokonaisvaltaista kehitystä, kasvua, oppimista ja hyvinvointia. Liikunnan avulla voimme vaikuttaa lapsen minäkuvaan, itsetunnon vahvistamiseen ja sosiaalisten taitojen kehittymiseen. Lapsuudessa omaksuttu elämäntapa on suhteellisen pysyvää, siksi malli liikunnallisesta elämäntavasta annetaan lapsille jo varhaislapsuudessa. Päivähoitossa olevalle lapselle annetaan mahdollisuus harjoitella päivittäin monipuolisesti motorisia perustaitoja eri ympäristöjä hyväksi käyttäen.

Lapset liikkuvat luonnostaan ja tehtävämme on huolehtia, että lapsi saa päivittäin ulkoilua ja liikuntaa. Liikunnan määrää ja laatua havainnoimme ja arvioimme suunnitelmallisesti; ohjatun liikunnan aikana huomioimme lapsen yksilölliset taidot ja seuraamme motoristen perustaitojen kehittymistä. Ohjattu liikunta antaa lapsille virikkeitä myös omaehtoiseen liikkumiseen. Tämän aikana saamme tärkeää tietoa lapsen kiinnostuksen kohteista ja taidoista; jo hallinnassa olevista sekä niistä, joita lapsi vielä harjoittaa. Päiväkodissa on käytössä liikunnan perusvälineistö. Välineitä on riittävästi ja ne ovat lasten helposti saatavilla myös lasten omaehtoisen toiminnan ja leikin aikana. Luomme lapsille liikuntaan houkuttelevan ympäristön. Olemme poistaneet liikuntaan liittyviä esteitä ja opetamme turvallista liikkumista erilaisissa ympäristöissä.

Päiväkotimme lähiympäristö luo hyvät mahdollisuudet vapaaseen ja ohjattuun liikuntaan. Liikomme Hämeenkyrön kentällä, Lammaslammella sekä jumppaamme päiväkodin ja Tuomelan koulun saleissa. Hyödynnämme myös vuodenaikojen vaihtelut. Talvella lapset hiihtävät taitojensa mukaan; pienimmät hiihtävät päiväkodin läheisyydessä ja isommat lapset Tuomelan koulun laduilla.

Luistelemassa käymme Myyrmäen jäähallissa ja Tuomelan koululla. Päiväkodin pihasta ja lähimaastosta löytyy sopivia pulkkamäkiä kaikenikäisille lapsille. Viikoittain ryhmät käyvät metsäretkillä lähimetsässä.

Rohkaisemme ja kannustamme lasta liikkumaan; tavoitteemme on saada lapsi innostumaan liikunnasta ja kokemaan onnistumisen ja ilon tunteita.

5.5.3 Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen

Tarjoamme lapsille mahdollisuuksia erilaisiin taidekokemuksiin ja omaan ilmaisuun. Näitä elämyksiä lapset saavat kokea musiikin, tanssin, kuvallisen ilmaisun, kädentaitojen, lasten kirjallisuuden ja teatterin avulla. Taiteelliset elämykset ja kokemukset kehittävät lapsen persoonallisuutta, ne tukevat monipuolisesti lapsen kognitiivista, motorista ja sosioemotionaalista kehitystä ja synnyttävät oppimisen iloa.

Musiikkikasvatus on osa sitä kasvatus- ja opetuskokonaisuutta, johon lapsella on oikeus päivähoitossa ollessaan. Se on suunnitelmallista, tavoitteellista ja elämyksiä antavaa, unohtamatta musiikin hyvää tekeviä ominaisuuksia, jotka parhaillaan hoitavat ja kehittävät lasta kokonaisvaltaisesti. Musiikki tukee lapsen puheen, lukemaan oppimisen, keskittymiskyvyn sekä emotionaalisten ja sosiaalisten taitojen kehitystä. Päiväkodissamme musiikkikasvatuksen merkitys on vahvistunut talossa työskentelevän musiikkipedagogin ansiosta. Hän jakaa ammattitaitoaan koko talon käyttöön; elämyksiä lapsille ja ideoita aikuisille työvälineiksi.

Musiikin työtapoja ovat laulaminen, soittaminen (rytmisoittimet), liikkuminen (musiikkiliikunta ja tanssit) ja kuuntelu. Nämä työtavat jaksottavat musiikki-hetkeä ja niiden avulla voidaan säädellä tunnin kulkua sekä toiminnallisten ja keskittymistä vaativien toimintojen mielekästä vuorottelua. Näillä työtavoilla tutustumme musiikkiin monipuolisesti; suomalainen musiikki (tämän päivän lastenlaulut, musiikkiperinne ja kansanlaulut), erimaiden musiikkikulttuuri sekä eri juhlapäiviin liittyvä musiikki. Musiikilla on tärkeä rooli päiväkotimme juhlissa. Teemme itse juhlien käsikirjoitukset ja sävellämme ja sanoitamme lauluja, joiden toteuttamiseen osallistuvat sekä lapset että aikuiset.

Musiikkikasvatuksen keskeiset käsitteet ovat dynamiikka (hiljainen – voimakas), sointiväri, rytmi/tempo (hidas – nopea ja pitkä – lyhyt), melodia (korkea – matala), harmonia (duuri – molli) ja muoto. Näiden mainittujen käsiteparien avulla saadaan monipuolisuutta musiikkituokioihin ja niiden opettaminen on punaisena lankana tuokioiden suunnittelussa. Musiikkihetken suunnittelussa otetaan huomioon lapsiryhmän ikärakenne. On tärkeää, että jokainen lapsi voi toteuttaa tuntuunselmaa oman taitotasonsa mukaisesti. Musiikkikasvatus on säännöllistä, päiväkodin viikko-ohjelmaan nivottua toimintaa ja sitä integroidaan mahdollisuuksien mukaan ryhmän muuhun toimintaan.

Me tarjoamme lapsille onnistumisen elämyksiä, uuden kokemisen ja oppimisen mahdollisuuksia sekä tutustumme lapset musiikin kiehtovaan maailmaan.

Kuvaamataidossa, askarteluissa ja käsitöissä lapsilla on mahdollisuus käyttää monenlaisia materiaaleja ja tutustua erilaisiin työskentelytapoihin. Materiaalit ja välineet ovat helposti lasten saatavilla, ja me kasvattajat kannustamme lapsia uusiin, erilaisiin kokeiluihin. Suunnittelemme toimintamme kullekin ikä- ja kehitystasolle sopivaksi ja riittävän haasteelliseksi. Lapsilla on mahdollisuus päivittäin tehdä omaehtoisia kädentöitä. Viikoittain heillä on myös meidän kasvattajien ohjaamia tuokioita, joissa annamme tilaa lapsen omalle mielikuvitukselle ja luovuudelle. Me kunnioitamme ja arvostamme lapsen työn tulosta laittamalla töitä esille ja toisinaan valmistelemalla niistä näyttelyitä. Keräämme töitä myös lasten omiin kansioihin.

Toiminnassamme on mukana paljon pieniä teatterituokioita ja draamallisia esityksiä. Ne ovat usein nukke- tai pöytäteatteriesityksiä. Me kasvattajat myös itse näyttelemme esityksiä lapsille. Toisinaan käsittelemme lasten ongelmia draaman avulla, jolloin voimme puida kyseessä olevaa pulmaa paremmin lapsen tajuisesti. Myös aikuisten tekemät pienet teatteriesitykset lahjaksi syntymäpäiväsankarille, tarjoavat elämyksiä lapsille ja innostavat heitä luomaan omia esityksiään. Tavallisesti valmistamme esityksemme lasten arjen iloksi tai juhlan huviksi ja samalla houkuttelemme heitä mukaan teatterin kiehtovaan maailmaan. Päiväkotimme

omasta kevätjuhlasta pihallamme on ajan mittaan muodostunut pienimuotoinen musiikkinäytelmä, johon kaikki lapset pääsevät osallistumaan omalla panoksellaan.

Juha Hirvosen marionettinukketeatteri Pinokkio vierailee vuosittain päiväkodissamme aina yhtä riemastuttavien esityksin. Lisäksi käymme lasten kanssa niin Vantaan kaupungin kuin muiden lastenkulttuuritahojen järjestämissä työpajoissa, konserteissa ja teatterinäytöksissä.

5.6 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

5.6.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Varhaiskasvatuksen lähtökohtana on tarjota kaikille lapsille yhteinen ja yhtäläinen laadukas varhaiskasvatus. Lasten kasvun ja kehityksen tukeminen toteutuu päiväkodin arjessa laadukkaasti pedagogiikan ja suunnitellun kasvu- ja oppimisympäristön keinoin. Lapsen kasvun ja oppimisen tukeminen varhaiskasvatuksessa on jaoteltu kolmiportaiseksi; puhutaan yleisestä, tehostetusta ja erityisestä tuesta. Tämän tukimallin tavoitteena on taata jokaiselle lapselle oikeus saada tukea riittävän varhain, oikea-aikaisesti ja joustavasti.

Kun kasvattajilla tai vanhemmilla herää huoli lapsen kasvuun, kehitykseen tai oppimiseen liittyen, tehostetaan päivähoitossa yleistä tukea ja tiivistetään yhteistyötä perheen kanssa. Kasvattajat kiinnittävät huomiota tapaansa toimia ja ohjata lasta. Etsimme erilaisia pedagogisia toimintatapoja ja oppimisympäristöä muokataan tukemaan lapsen toimimista arjessa. Näitä ovat mm. päivä- ja viikkojärjestyksen esittäminen kuvilla ja symboleilla, pienryhmätoiminta sekä puhetta tukevat ja korvaavat keinot. Tehostettua tukea tarvitseva lapsi hyötyy samasta ryhmätoiminnasta kuin muutkin lapset. Lähtökohtana on, että lapsen tarvitsema tuki liitetään ryhmän toimintaan muokkaamalla toimintamalleja siten, että ne vastaavat paremmin koko ryhmän tarpeita. Näin mahdollistamme sen, että kaikkien lasten kehityksessä olevia taitoja vahvistetaan.

Lasten havainnointi ja dokumentointi on osa laadukasta päivähoitoa. Tähän suunnitellun lomakkeen, Vantaan yleisen tuen valikko, avulla kasvattajat pystyvät seuraamaan kunkin lapsen omaa oppimis- ja kasvu-tarinaa. Kun lapsi saa tehostettua tukea, lomakkeen merkitys kasvaa; sen avulla saamme tarvittaessa tietoa siirrettyä KELTOlle, konsultoivalle erityislasterhanopettajalle, ja muille yhteistyötahoille. KELTO arvioi tilannetta yhdessä päivähoiton henkilökunnan ja vanhempien kanssa ja mikäli käy ilmi, että päivähoitossa annettava tehostettu tuki ei yksin riitä, lapselle mahdollistetaan hänen kasvun ja oppimisen kannalta sopiva erityinen tuki. Tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan. On tärkeää huomioda, että kasvun ja oppimisen tukea tarvitseva lapsi on ennen kaikkea lapsi, jolla on oma persoonallisuus ja vahvuudet.

5.6.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen

Monikulttuurisuus ja monikielisyys ovat rikkaus päiväkotimme arjessa. Monikulttuurisuuden kautta opimme ymmärtämään elämän moninaisuutta. Lapsen omaan kulttuuriin kuuluvat asiat tuomme osaksi päiväkodin arkea niitä arvostaen. Tuemme lapsen monikulttuurisuutta vanhempien ja meidän kasvattajien vastavuoroisen, luottamuksellisen ja toisiaan kunnioittavan kumppanuuden kautta. Tarvittaessa käytössämme on tulkkipalvelut. Jos päiväkotimme on monikulttuurisen lapsen ensimmäinen päivähoitopaikka, laadimme lapselle kotouttamissuunnitelman.

5.6.3 Uskonto- ja katsomuskasvatus

Päiväkodissamme eettinen kasvatus on läsnä luontevasti kaikissa arkipäivän tilanteissa. Hyvät tavat, toisten huomioiminen ja kunnioittaminen ovat taitoja, joita harjoittelempa päivittäin. Tartumme heti tilanteisiin, joissa havaitsemme lasten toimivan ikävästi tai epäoikeudenmukaisesti toisiaan kohtaan. Näitä tapahtumia tulee usein eteen lasten päiväkotielämässä. Näissä tilanteissa pohdimme yhdessä lasten kanssa, mikä on oikein ja mikä väärin. Keskusteluissa meidän kasvattajien on tärkeää kuulla lapsia tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti. Selvittelytilanteen jälkeen ohjaamme lapsia sopimaan asiat ja pyytämään toisiltaan anteeksi sekä antamaan anteeksi. Autamme lapsia etsimään parempia ratkaisuja.

Huomioimme ja kunnioitamme perheiden elämän- ja uskontokatsomusta. Jo ennen kuin lapsi aloittaa päivähoiton, lapsi kotiloissa -keskustelussa sovimme perheen kanssa lapsen osallistumisesta päiväkodin uskontokasvatukseen. VASU -keskustelussa voimme jatkaa tätä keskustelua. Kunnioitamme eri uskontokuntiin kuuluvien perheiden vakaumusta. Huomioimme heidän toiveensa mahdollisuuksien mukaan. Keskustelemalla löydämme yhteiset toimintatavat.

Päiväkotimme uskontokasvatus perustuu pääasiassa omaan kulttuuriimme kuuluvien evankelis-luterilaisten juhlapyhien huomioimiseen. Päiväkodissamme on seurakuntavastaava, joka toimii yhteyshenkilönä Hämeenkyllän seurakuntaan. Vuosittain käymme joulu- ja pääsiäiskirkossa. Päiväkodissamme joulua ja pääsiäistä juhlimme laulaen, leikkien, askarrellen, lukien aiheeseen liittyvää kirjallisuutta ja ruokaillen perinteiden mukaisesti. Keskustelemme lasten kanssa juhlien merkityksestä ja historiasta. Hämeenkyllän kirkossa on Muksu-

kirkkohetki kerran kuukaudessa. Käymme myös näissä hetkissä lasten kanssa. Elämässä tapahtuvat suuret muutokset, kuten syntymä ja kuolema, askarruttavat usein lapsen mieltä. Mikäli lapsi pohtii tällaisia asioita päiväkodissa, sovimme vanhempien kanssa, miten näitä asioita heidän lapsensa kanssa käsitellään.

5.7 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys

Tavoitteenamme on luoda lapsille oma luontosuhde, saada lapset kiinnostumaan luonnosta ja ymmärtämään omien tekojensa vaikutukset ympäristöön. Opettelemme käyttäytymään kunnioittavasti luontoa ja ympäristöä sekä muita ihmisiä kohtaan. Luonto- ja ympäristösuhteen kehittymisen kautta luomme lapsille pohjan elämänsenteelle, joka ottaa huomioon ympäristön kestäväällä tavalla. Arjen teoilla opimme ymmärtämään oman toimintamme vaikutusta ympäristöömme.

Lapsen suhde ympäristöön muodostuu pääosin jo lapsuudessa. Lasten ympäristökasvatus pohjautuu myönteisten elämysten saamiseen luonnosta, ympäristöstä ja ihmissuhteista. Kasvattajan mallilla

on tärkeä osuus lasten ympäristökasvatuksessa, sillä hän omalla esimerkillään ohjaa lapsia kunnioittamaan ja suojelemaan ympäristöä. Kasvattaja välittää asenteita ja arvoja lapselle ja innostaa lapsia tutkimaan ja havainnoimaan ympäristöään.

Päiväkotimme lähiympäristö suo hyvät mahdollisuudet luonnossa liikkumiseen ja luontoon tutustumiseen. Käymme säännöllisesti retkillä lähimetsissä. Havainnoimme luontoa, seuraamme vuodenaikojen muutoksia, tutkimme luontoa ja eläimiä ja keräämme luonnonmateriaalia mm. askarteluihin. Metsäretkillämme on sekä ohjattua toimintaa että aikaa vapaaseen leikkiin ja tutkimiseen.

Retkeilemme myös lähiympäristössämme. Lapsille on tullut tutuiksi Tuomelan koulu ja sen ympäristö, Hämeenkyön ja Myyrmäen kirjastot, Hämeenkyön kirkko ja lähialueemme puistot.

Yhdessä lasten kanssa pidämme huolta päiväkodin tiloista ja välineistä. Huolehdimme myös päiväkodin piha- ja lähiympäristöstä mm. pitämällä talkoita ja keräämällä roskia lähiympäristöstämme. Tekemällä, kokemalla ja seuraamalla lapset kasvavat luontevasti kestävä kehityksen mukaiseen ympäristöaatteeseen. Lapset oppivat päiväkodissa ympäristöä säästäviä ja suojelevia elämäntapoja. Päiväkodissamme on nimetty ekotukihenkilö, joka kannustaa ja opastaa henkilökuntaa ympäristövastuulliseen toimintaan. Opettelemme yhdessä kohtuullista kuluttamista; säästämme energiaa, vaihdamme leikkivälineitä ja pelejä ryhmien välillä, korjaamme rikkiäisiä leluja. Lapset oppivat jo pienestä pitäen lajittelemaan jätteet oikeisiin astioihin. Käytämme toiminnassamme paljon lahjoituksena saatuja leikkivälineitä ja askartelumateriaalia. Olemme myös järjestäneet päiväkodissamme kirpputoreja kierrätysperiaatteella.

5.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

5.8.1 Esiopetuksen järjestäminen

Tavoitteenamme on luoda ryhmään turvallinen, keskustelevalle, suvaitseva, erilaisuutta kunnioittava ja positiivinen ilmapiiri. Esiopetusryhmässä lapsia ohjaavat ja opettavat kaksi lastentarhanopettajaa ja yksi lastenhoitaja. Lasten kanssa luomme yhteiset sopimukset ja kaikessa toiminnassamme opettelemme yhteiselämän pelisääntöjä. Ohjaamme lapsia ystävällisiin ja kohteliaisiin tapoihin. Arjen eri tilanteissa harjoittelemme toisen huomioonottamista, auttamista ja avun pyytämistä sekä vastaanottamista. Ohjaamme lapsia myös anteeksi-pyyttämiseen ja -antamiseen.

Haluamme antaa lapsille mahdollisuuden omatoimisuuteen ja osallistumiseen. Eskarit tekevät asioita mahdollisimman paljon itse, ottavat vastuuta omista asioistaan ja huolehtivat välineistään. Harjoittelemme keskittymistä, ohjeiden kuuntelemista, niiden mielessä pitämistä ja niiden mukaan toimimista. Leikki on tärkein toiminnan muoto myös esiopetuksessa.

Toimimme syksyllä paljon pienryhmittäin. Pikkuhiljaa lisäämme toimintaa suuremmassa ryhmässä. Pienryhmät muodostuvat elokuussa heti toiminnan alettua ja ensitöikseen pienryhmät keksivät itselleen nimen. Pienryhmä on lapsen tukiryhmä, jossa on turvallista toimia. Lapsi voi pyytää apua kaverilta, auttaa kaveria ja vaihtaa kavereiden kanssa ajatuksia ja mielipiteitä. Tammikuussa pienryhmät koostetaan uudestaan.

Eskarien ”Salaisen Maan”-pienryhmissä harjoittelemme kielellisiä ja matemaattisia taitoja. Lapset opettelevat keskittymistä, kuuntelemista, keskustelemista ja kertomista, kartuttavat sanavarastoaan ja harjoittelevat hienomotorisia taitoja. Eskarit toimivat myös isommissa ryhmissä ja tutustuvat kirjaimiin kirjain kerrallaan sekä tekevät tehtäväkirjan tehtäviä. Lapset keksivät myös hauskoja tarinoita, joissa kaikki sanat alkavat samalla kirjaimella. ”Tuumasta toimeen”-pienryhmissä kuulemme matikkatarinan, tutustumme numeroihin, harjoittelemme matematiikan peruskäsitteitä toiminnallisesti eri välineitä apuna käyttäen sekä ratkaisemme erilaisia matikkapähkinöitä.

Salasanan ratkaiseminen on aina ollut yksi mielenkiintoisimpia toimintoja esiopetuksessa. Kirjaimia aukaistaan kuvavihjeen avulla joka päivä niin, että perjantaina salasanan arvoitus ratkeaa. Salasanan avulla harjoittelemme kirjainäännevastaavuutta ja sanaa liu`utetaan kirjain kirjaimelta.

Päiväkotimme lapset perehtyvät tietokoneen käytön alkeisiin jo ennen esiopetusvuotta. He harjoittelevat koneen avaamista ja sulkemista sekä hiiren ja näppäimistön käyttöä. He tutustuvat myös tekstinkäsittely- ja piirto-ohjelmiin. Näiden taitojen lisäksi eskarit pelaavat Ekapeliä, jossa he saavat kielellistä ja matemaattista harjoitusta.

Jokainen lapsi ja aikuinen saa vuorollaan olla Viikon Valtias. Haastattelu ja Viikon Valtiaan kotoa tuomat valokuvat ovat kaikkien luettavissa ja nähtävillä ryhmämme eteisessä. Viikon Valtias saa muun muassa ruokailakabinetissa kolmen kaverinsa kanssa viikon ajan. Hän saa myös toivoa yhden toivomuksen toteutettavaksi toiminnassamme.

Lastenkokouksessa arvioimme kulunutta viikkoa. Rohkaisemme lapsia kertomaan viikon ilonaiheista ja mieltä painavista asioista. Lastenkokouksissa olemme myös ottaneet lapsia mukaan toiminnan suunnitteluun.

Syntymäpäivien juhliminen on myös oleellinen osa toimintaamme. Oman pienryhmän kaverit askartelevat sankarille kortin ja keksivät korttiin sadun sankarista. Juhlapäivänä sankari leipoo kaverinsa kanssa jonkin leivonnaisen "Synttärisankarin leivonnaiset" -kirjasta, koko ryhmälle tarjottavaksi. Syntymäpäiväjuhlassa sankarille lauletaan, pienryhmän kaverit esittelevät tekemänsä kortin ja otetaan valokuvia sekä kaverikuvia. Juhlat päätetään sankarin toivomaan leikkiin.

Ulkoilu ja leikkiaika ovat tärkeitä myös esiopetuksessa. Eskareilla on keväällä mahdollisuus ulkoilla päiväkodin pihalla 2-4 lapsen ryhmässä keskenään, jos vanhemmat ovat antaneet siihen kirjallisen luvan.

Syksyllä pidämme vanhemmille vanhempainillan, jossa kerromme toiminnastamme ja tavoitteistamme. Syksyisin keskustelemme vanhempien kanssa lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmasta, jonka teemme jokaiselle esiopetus-ikäiselle lapselle. Myös lapsi osallistuu omaan suunnitelmaansa mm. kertomalla itsearvioinnistaan; eskarilentokoneestaan. Toukokuussa lapset arvioivat taitojaan uudelleen eskarilentokoneen avulla. Vantaalla on käytössä EsKo, esiopetuksesta kouluun, tiedonsiirto. Esiopetusryhmissä jokaisen lapsen valmiuksia ja taitoja havainnoidaan. Keväällä havainnot kootaan tiedonsiirtolomakkeelle, josta keskustelemme yhdessä vanhempien kanssa. Toimitamme tiedonsiirtolomakkeet kevään oppilashuoltoryhmän tapaamisessa koulun rehtorille.

Yhteistyöllä Tuomelan koulun kanssa on jo pitkät perinteet. Syksyllä pidämme yhteistyöpalaverin Tuomelan koulun opettajien kanssa, jossa suunnittelemme tulevaa yhteistä toimintaa. Saamme kuulla ykkösluokan opettajilta, kuinka edellisen vuoden eskarien koulu on lähtenyt käyntiin. Käymme koululla mm. jumppaamassa ja talvella luistelemassa. Käytämme mahdollisuuksien mukaan vapaata luokkatilaa esiopetustehtävien tekemiseen ja vietämme koululaisten kanssa yhteisiä juhlia. Jokainen eskari saa koulusta koulukummin ja vietämme heidän kanssaan mm. ystävänpäiväjuhlaa. Keväällä käymme kysymässä kummeilta kouluun liittyvistä asioista ja samalla ruokailemme koulun ruokalassa. Kouluun tutustumispäivänä lapset tutustuvat tuleviin opettajiinsa ja koulun tiloihin.

Keväällä käymme kotiporttikäynneillä. Teemme kävelyretken jokaisen lapsen kotipihalle. Näin lapset tutustuvat tulevien koulukavereidensa koulureitteihin.

Keskustelemme päivittäin vanhempien kanssa lapsen päivän kuulumisista. Viikko-ohjelmamme on eteisessä lasten ja vanhempien luettavissa. Lapsilla on käytössä omat reissuvihkot ja lisäksi pidämme yhteyttä vanhempiin sähköpostitse.

5.8.2 Oppilashuolto

Esiopetuksen oppilashuolto on lapsen kokonaisvaltaista hyvinvoinnista huolehtimista. Sen tavoitteena on luoda terveellinen ja turvallinen kasvu- ja oppimisympäristö sekä tukea lapsen oppimista ja kehitystä. Oppilashuoltoryhmän tehtävänä on tutustua jokaisen lapsen tilanteeseen ja olla tarvittaessa yhteistyössä lasta aiemmin hoitaneisiin/tutkineisiin tahoihin.

Syksyllä oppilashuolto-palaverissa paikalla ovat esiopetuksen opettajat, KELTO, Pähkinärinteen neuvolan terveydenhoitaja sekä päiväkotimme johtaja. Tarvittaessa lapsen huoltajat voivat olla läsnä, kun käsitellään heidän lapsensa asioita. Keväällä oppilashuoltoryhmä kokoontuu koululla.

5.8.3 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Valmistava opetus on tukimuoto niille maahanmuuttajataustaisille 6-vuotiaille lapsille, joiden suomen kielen taito on puutteellinen. Kuusivuotiaiden valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää lapsen suomen kielen taitoa, tasapainoista kehitystä sekä kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja antaa tarvittavia valmiuksia perusopetukseen siirtymistä varten. Päiväkodin johtaja vastaa lapsen osallistumisesta valmistavaan opetukseen yhdessä valmistavan opetuksen lastentarhanopettajan kanssa.

Opetuksessa ja kasvatuksessa kiinnitämme erityistä huomiota lapsen kaksikielisen ja kulttuurisen identiteetin kehityksen tukemiseen. Lapsen osallistumisella esiopetukseen edistämme ystävyyssuhteiden muodostumista ja esiopetuksen sisältöjen omaksumista. Valmistavaa opetusta annamme esiopetusryhmässä viisi tuntia päivässä esiopetuksen työpäivinä. Valmistavassa opetuksessa työskentely tapahtuu erilaisten teemojen, projektien, leikin ja päivittäisten toimintojen avulla monipuolisia työtapoja ja menetelmiä käyttäen.

Valmistavan opetuksen lastentarhanopettaja havainnoi ja arvioi lapsen toimintaa ja oppimista aktiivisessa vuorovaikutuksessa lapsen kanssa. Huoltajille annamme tietoa lapsen oppimisesta ja kehittymisestä yhdessä käydyissä keskusteluissa. Kaikilla valmistavan opetukseen osallistuvilla kuusivuotiailla on oikeus oppilashuoltoon.

5.8.4 Perhepäivähoidon järjestäminen

Perhepäivähoidossa noudatetaan toimintayksikön varhaiskasvatussuunnitelmaa mukautetusti hoitajan neljän lapsen ryhmään. Perhepäivähoitoa on ollut Hämeenkylä - Pähkinärinteen alueella jo 1970-luvun alusta lähtien. Tällä hetkellä hoitajia on neljä, jotka hoitavat omissa kodeissaan yhteensä 16 lasta. Lasten iät vaihtelevat 1-5v. välillä. Esiopetus järjestetään päiväkodeissa.

Perhepäivähoidon vahvuus on pieni, turvallinen, kodinomainen hoitoryhmä, joka tarjoaa lapselle yksilöllisen hoidon ja kasvatuksen. Hoitajalla on erinomainen mahdollisuus seurata lapsen kehitysvaiheita, herkkyyksia ja huomioida lapsen erityistarpeet. Hoitaja suunnittelee havaintojensa ja perheiden kanssa käytyjen lapsen varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelujen (vasu) perusteella ryhmälle sopivaa toimintaa, jossa lapsen yksilöllisyys ja ikätasoinen toiminta kohtaavat.

Hoitajat yhdistävät ajoittain voimavaransa ja järjestävät yhdessä lasten kanssa mm. erilaisia tapahtumia, laulu- leikkihetkiä, jumppaa, satuhetkiä, retkiä tai juhlia. Näistä lapset saavat erilaisia ryhmäkokemuksia, samoin kuin osallistuessaan päiväkodeissa järjestettyihin tilaisuuksiin. Leikki sisarustyypisessä ryhmässä on tärkeä tapa oppia mm. kanssakäymisen taitoja, tunteiden käsittelyä, keskittymistä, kypsyydessä olevia taitoja kiireettömässä tilassa. Vanhemmilta, lapsilta, toisilta hoitajilta, lapsen vasu-keskusteluista ja esimiehen kanssa käydyistä keskusteluista hoitajat saavat palautetta toiminnastaan ja kehittävät sitä lapsiryhmän tai lapsen tarpeita vastaavaksi.

Perhepäivähoitajan työaika on pisimmillään yhdeksän tuntia päivässä. Lasten sijaishoito, silloin kun hoitaja on esim. työajasta johtuvalla tasausvapaalla, vuosilomalla tai muulla lomalla, on järjestetty lähipäiväkodissa.

Perhepäivähoitajilla on tarvittaessa käytössään Vantaan varhaiskasvatuksen yhteistyökumppaneita kuten konsultoiva erityislastentarhanopettaja, puheterapeutti, terveydenhoitaja, kasvatusta- tai perheneuvolan henkilöstöä.

Perhepäivähoitajien työkokoukset järjestämme yhdessä Myyrmäen hoitajien kanssa työajan jälkeen. Vuosittainen työyhteisön kehittämispäivä sekä perhepäivähoitoon suunnatut koulutukset toteutamme myös toisten alueiden hoitajien kanssa yhdessä. Näin saamme laajempaa näkökulmaa asioiden käsittelyyn ja ajatuksia perhepäivähoidon kehittämiseen yhtenä arvokkaana varhaiskasvatuksen hoitomuotona.

6 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

Päiväkotimme kaikilla tiimeillä on viikoittaiset tiimipalaveripäivät. Näissä palavereissa kehitämme ja suunnittelemme moniammatillisesti työtämme, ryhmämme toimintaa ja kokoamme havaintojamme lapsista ja ryhmän toiminnasta. Syksyllä toiminnan alkaessa, tiimit tekevät yhdessä tiimisopimuksen, jossa tiimin kasvattajat yhdessä sopivat toimintatavoista ja yhteisestä kasvatuskäytännöstä. Lisäksi tiimit pitävät kolmen tunnin suunnittelupalaverin syksyisin ja alkuvuodesta. Näissä palavereissa suunnitellaan runko ryhmän tulevalle toiminnalle.

Kahden ryhmän yhteiset paritiimipalaverit koemme myös tärkeiksi. Näissä palavereissa sisarusryhmät yhdessä sekä 5-vuotiaiden ja esiopetus ryhmät yhdessä sopivat toimintatavoista, kuten ulkoilu- ja pihakäytännöistä. Paritiimeissä jaamme oleellisen tiedon ryhmien lapsista, toiminnasta sekä suunnittelemme myös ryhmille yhteistä toimintaa.

Keväällä paritiimit ja muut tiimikokoonpanot suunnittelevat yhdessä siirtyvien lasten tutustumispäivien sisältöä ja siirtävät oleellisen tiedon lapsista uudelle ryhmälle.

Päiväkodin yhteinen pedagoginen foorumi on Keko- palaveri, kehittämiskokoukset, joka kolmas viikko. Näissä palavereissa keskustelemme ajankohtaisista kasvatukseen ja toimintaan liittyvistä asioista. Koulutuksista saamamme tiedon jaamme koko henkilökunnalle näissä palavereissa.

Edustuksellinen tiimi kokoontuu joka kolmas viikko. Edustuksellinen tiimi on kokoonpano, jossa päiväkodin johtajan ja varajohtajan lisäksi on jokaisesta tiimistä yksi edustaja. Kutsumme edustuksellista tiimiä Remmiksi. Päivähoidon, varhaiskasvatuksen ja Vantaan kaupungin ajankohtaiset asiat käsitellään täällä.

Vuosittainen Työyksikköpäivä mahdollistaa kaikkien päiväkotimme kasvattajien yhteen kokoontumisen koko päivän ajaksi. Lapsille on mahdollistettu maksuton päivä, jos vanhemmat hoitavat lapsen kotona. Jos kotihoito tuona päivänä ei onnistu, lapsille järjestämme hoitopaikan toisessa päiväkodissa. Työyksikköpäivän rakenne/sisältö on joka vuosi erilainen, koska haluamme päivän aikana kehittää ja oppia siinä hetkessä tärkeinä pitämiämme asioita.

Erilaiset toimikunnat kokoontuvat jonkin teeman, tulevan juhlan tai tapahtuman merkeissä. Kaikista tiimeistä on edustaja näissä toimikunnissa. Ensimmäisessä tapaamisessa hahmottelemme ja ideoimme tulevaa tapahtumaa. Seuraavissa tapaamisissa seuraamme ja arvioimme projektin etenemistä. Toimikunnan jäsenet tuovat tiimeihin tiedon tapahtuman rakenteesta ja sitä valmistelee koko työyhteisö. Tapahtuman jälkeen vielä arvioimme tapahtumaa ja sen onnistumista.

Myyrmäen alueen perhepäivähoito, johon Hämeenkyllän perhepäivähoito osana kuuluu, pitää työkokouksen iltakokouksina kerran kuukaudessa sekä vuosittaisen työyksikköpäivän.

Vantaan kaupunki järjestää säännöllisesti koulutuksia, joihin toimintayksikkömme työntekijät osallistuvat aktiivisesti. Myös muita koulutuksia hyödynnämme. Koemme koulutukset tärkeinä työmme kehittämisessä, arvioinnissa ja kyseenalaistamisessa.

Esiopetuksen työn arvioinnissa ja kehittämisessä yhteistyö ja yhteistyöpalaverit lähikoulujen ja päiväkotien kanssa ovat tärkeitä.

Autamme toisiamme ryhmien toiminnassa sijaistamalla, kun ryhmistä puuttuu henkilökuntaa. Nämä vierailupäivät toisissa ryhmissä ovat myös antoisia tutustumishetkiä toisen ryhmän arkeen ja toimintaan. Säännölliset asiakastytyväisyyskyselyt vanhemmille ovat hyvin konkreettinen tapa saada palautetta työstämme. Kyselyn pohjalta nousevat sen hetkiset päiväkotimme kehittämiskohteet.

Kunta10-tutkimukseen on henkilökuntamme osallistunut jo monta kertaa. Tulosten pohjalta arvioimme työyhteisömme toimintaa ja valitsemme seuraavat kehittämiskohteet.

Jokaisella päiväkotimme työntekijällä on mahdollisuus henkilökohtaisesti päivittää osaamistaan, kehittämiskohteitaan ja saada palautetta työstään vuosittaisissa tulos- ja kehityskeskusteluissa päiväkodin johtajan kanssa.

Kasvatustyössä arvioimme omaa, ryhmän ja lasten toimintaa monin eri keinoin. Lasten haastattelut, dokumentointi kuten esim. leikin tai pienryhmän keskustelujen kirjaaminen tuovat meille aikuisille arvokasta tietoa lasten ajatuksista. Valokuvaamme säännöllisesti lasten päiväkotielämää. Kuvat liitämme lasten omiin kasvun kansioihin. Toisinaan myös videoimme lasten toimintaa ja juhlia. Näitä videotallenteita olemme katsoneet yhdessä lasten kanssa ja vanhempien kanssa vanhempainilloissa.

Esiopetuksessa kasvattajat saavat arvokasta tietoa lasten taidoista EsKo -havainnointiarvioinnin ja lapsen eskarilentoarvioinnin pohjalta. Esiopetuksessa lapsen kielellisiä ja matemaattisia taitoja arvioidaan kirjain- ja numerokarusellin tehtävillä. 5-vuotiaiden ryhmässä lapset arvioivat omia taitojaan Minä osaan -haastattelun pohjalta.

Lasten omat kasvun kansiot ovat lapsen arvioinnin kannalta arvokkaita. Kansiota löytyy lapsen päiväkotihistoria; haastattelut, piirustukset, askartelut ja valokuvat. Kansiota voi seurata lapsen kehitystä ja lapsen mielenkiinnon kohteita.

7 Kumppanuudet, yhteistyöverkostot ja julkisuustyö

Päiväkotimme yhteistyötahoja ovat Tuomelan koulu, Pähkinärinteen neuvola, Hämeenkyllän seurakunta, lähi-alueen kirjastot sekä kulttuuri- ja liikuntatoimi.

Yhteistyöllämme Tuomelan koulun kanssa on jo pitkät perinteet, sillä lähes kaikki päiväkotimme esiopetuksen osallistuneet ovat siirtyneet Tuomelan kouluun. (Yhteistyö on esitelty tarkemmin kappaleessa Esiopetuksen järjestäminen). Esiopetukseen osallistuvien lasten lisäksi Tuomelan koulun liikuntasalia käyttävät myös 5-vuotiaat Paprikat.

Pähkinärinteen neuvola on tärkeä yhteistyökumppanimme. Neljävuotiaan lapsen laajennettu terveystarkastus tehdään yhteistyönä perheen, varhaiskasvatuksen ja neuvolan kanssa. Tiedonsiirto varhaiskasvatuksen ja neuvolan välillä on tärkeää ja tapahtuu aina vanhempien suostumuksella.

Konsultoiva erityislastentarhanopettaja käy tarvittaessa ryhmissä seuraamassa lasten toimintaa. Häneltä saamme neuvoja, toimintavinkkejä sekä tukea työhömmme. Tarvittaessa kokoonnumme yhdessä vanhempien ja KELTON kanssa pohtimaan lapsen asioita. Lapsen tarpeen mukaan paikalla voi olla myös muita eri asiantuntijoita, esim. puhe-, toiminta-, fysioterapeutti.

Hämeenkylässä seurakunta kutsuu meidät joka vuosi joulun- ja pääsiäiskirkkoon. Ryhmillä on myös mahdollisuus osallistua kerran kuukaudessa järjestettäviin Muksukirkkoihin. Esiopetukseen osallistuvilla lapsilla seurakunta järjestää Kotikirkko tutuksi – käynnin.

Kaikki päiväkotimme ryhmät käyvät säännöllisesti pienryhmittäin lähialueen kirjastoissa lainaamassa kirjoja ja toisinaan myös satutunneilla. Myös Myyrmäen kirjaston Kirjasairaala on tullut tutuksi.

8 Lopuksi

Haluamme olla mukana luomassa jokaiselle lapselle hyvän kasvutarinan. Suunnitelmallinen ja pitkäjänteinen toiminta saa alkunsa sisarusryhmissä pienten lasten parissa. Se jatkuu isompien lasten ryhmissä rakentuen jo opitulle ja tuoden siihen uutta haastetta lapsen iän karttuessa.

Hyvässä kasvutarinassa lapsi saa kokea paljon elämyksiä yhdessä päiväkotiyhteisönsä kanssa. Pienryhmätoiminnassa lapsi harjoittelee hyviä yhteistyötaitoja, saa vaikuttaa ja osallistua toimintaansa sekä kokea oppimisen ja oivalluksen riemua. Yhteisöllisyyden kokemus, joka rakentuu yhdessä tekemisestä sekä hyvistä kaveri-, aikuis- ja perhesuhteista, tukee lapsen itsetuntoa ja tarjoaa lapselle turvalliset ja kehittävät päiväkotivuodet. Lapsen kasvutarina saa luonnollisen jatkumon tulevassa koulussa.

Vantaa

Sivistystoimi

Hämeenkylässä varhaiskasvatuksen toimintayksikkö

Sahratie 7, 01630 Vantaa

Puh: 09-8393 9032

Ryhmäperhepäiväkotia Poppeli

Pähkinätie 6 F, 01710 Vantaa

Puh: 09-8393 9193

Hämeenkylässä alueen kunnallinen ja yksityinen perhepäivähoito

Puh.09-8393 9032

Vantaa